

Aktiv risikokartlegging som dokumentasjon på lav risiko - Forsikring

Finans Norge Webinar, 16 juni 2021

Adv. Ina H. Rødnes (Juridisk avd.) og Espen Skancke (Compliance Officer)

Innhold

1. Innledning
 - a) Risikokartlegging – lovkrav og tilsynspraksis
 - b) Forsikring som hvitvaskingsrisiko og karakteristika
 - c) Ifs risikostyringsmodell
2. Risikokartlegging i If i praksis

Risikokartlegging – Lovkrav og tilsynspraksis

§ 7. Virksomhetsinnrettet risikovurdering

- (1) Rapporteringspliktige skal identifisere og vurdere risikoen for (..... og) knyttet til sin virksomhet.
- (2) Ved risikovurderingen etter første ledd skal den rapporteringspliktige blant annet ta i betraktning
 - a) egen virksomhet, herunder særlig virksomhetens art og omfang
 - b) virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold
 - c) type kunder og kundegrupper
 - d) geografiske forhold
- (5) Risikovurderingene skal dokumenteres, holdes oppdatert og stilles til rådighet for tilsynsmyndigheten.

- «.. Finanstilsynet bemerket i (...) at risikovurderingen må være mer konkret og det bør foretas en vurdering av hvert enkelt produkt, kundegruppe, bransjer kunden driver i (på BM), distribusjonskanal og typer transaksjoner. Et eksempel er regnearket for produkter der beskrivelsen/ kommentarene på de forskjellige produktene ofte er identiske. Finanstilsynet (...) at foretaket må beskrive egenskapene for hvert enkelt produkt og vurdere disse konkret opp mot risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering....»
- «... I risikovurderingen fremgår det at produktene er blitt vurdert og at ingen skadeforsikringsprodukter i seg selv er spesielt egnet til hvitvasking, bortsett fra verdisak og bil. Finanstilsynet påpekte (...) at foretaket i risikovurderingen bør beskrive produktenes (produktgruppenes) egenskaper og vurdere disse, før det (eventuelt) konkluderes med at produktene ikke er egnet/har liten risiko for hvitvasking.»

Forsikring som hvitvaskingsrisiko og karakteristika

Matrise risikovurdering rapporteringspliktige sektorer	
	Risiko
Banker	Høy
Agenter for utenlandske betalingsforetak	Høy
Betalingsforetak	Betydelig
Kreditt- og finansieringsforetak	Betydelig
Eiendomsmeglere	Betydelig
E-pengeforetak	Betydelig
Veksling og oppbevaring av virtuelle valuta	Betydelig
Regnskapsførere	Moderat
Revisorer	Moderat
Verdipapirforetak	Moderat
Forsikringsforetak og forsikringsformidlere	Moderat
Advokater	Moderat
Innenlandske spillselskap	Lav

Trusler

For å foreta hvitvasking gjennom et forsikringsforetak må kunden innbetale premie til foretaket, og foretaket må foreta utbetaling til kunden eller en tredjemann. Innbetaling av premie på normal måte med midler som er utbytte fra straffbare handlinger vil være hvitvasking. Ved tjenestepen-sjon vil betaling av premie med ulovlig ervervede midler kunne være en «effektiv» måte å hvitvas-ke midler på.

Forsikringsforetak kan også utnyttes til hvitvasking ved bruk av «feilinnbetaling» av forsikringspremie, med etterfølgende tilbakebetaling av midlene, og ved at det tegnes forsikring på objekter som er kjøpt med utbytte fra en straffbar handling. Når det utbetales erstatning for skade på det forsikrede objektet, innebærer forsikringsutbetalingen at objektet hvitvaskes.

Risiko

Det er samlet sett moderat risiko knyttet til hvitvasking i forsikringsbransjen. Individuelle livsforsikrings-avtaler med stort innslag av spare-/investeringselement har en noe høyere risiko for hvitvasking på grunn av muligheten til å innbetale store beløp og fleksibiliteten i forbindelse med uttak.¹¹⁰ Skadeforsik-ring har lav risiko. Når forsikring omsettes via mellomledd, øker risikoen fordi det kan medføre en an-svarspulverisering, hvor forsikringsformidleren kan anta at forsikringsselskapet utfører kundetiltakene og vice versa. En økende grad av sammenblanding av ulovlig og lovlig virksomhet vil også medføre økt risiko for at ulovlige midler kan benyttes til betaling av forsikringspremie.

*= Nasjonal Risikovurdering 2020, pkt. 3.8.11

Ifs risikostyringsmodell

- Rammeverk i form av styrende dokumenter som beskriver krav.
- Forretningen er ansvarlig for regeletterlevelse innen sin virksomhet.
- Stabsfunksjoner fasiliterer og koordinerer nødvendige aktiviteter, gir støtte i form av verktøy og rådgivning samt forestår oppfølging og kontroll.
- Modellen er basert på to grunnleggende forutsetninger.
 - forretningen kjenner sin virksomhet best, inkl. styrker og svakheter i prosesser, systemer og produkter.
 - kvaliteten blir bedre og eierskapet sterkere – **reell compliance**.
- AML-/ CTF-arbeidet er basert på denne modellen.

Risikokartlegging i If i praksis

- Forretningssiden eier og er ansvarlig for å gjennomføre kartleggingen hvilket sikrer oppfyllelse av kravet om «virksomhetsinnrettet».
- Kompetansegruppen for AML og CTF iverksetter, tilrettelegger og koordinerer kartleggingen.
- Kompetansegruppens representanter fra forretningssiden fungerer som delprosjektledere for kartleggingen i sine divisjoner.
 - Involverer alle funksjoner som har en rolle i kundereisen; Distribusjon, Produkt, UW og Skade.
- Kompetansegruppens representanter fra Juridisk, Utredning og Compliance fungerer som rådgivere og diskusjonspartnere.
- Juridisk og Compliance sammenstiller divisjonsrapportene til en overordnet rapport for filialen.

Illustrasjon – Komplisert produkt med samlet lav risiko (Hus)

Eiendom

Skrevet av:

Omfatter

1. Husforsikring
2. Fritidsboligforsikring,
3. Innboforsikring
4. Transportforsikring
5. Verdisaksforsikring
6. If Start (pakke som inneholder innboforsikring, reiseforsikring, ulykkesforsikring)
7. If Utleieforsikring

Samtlige forsikringsprodukter er ettårige risikoforsikringer og det er ingen produkter som inneholder spareelementer eller gjenkjøpselementer.

	PRODUKTNAVN	BA	Vilkår	Dekninger iht. vilkår
1.	<u>Husforsikring</u>	P	BYG2-5, BYG2-4 BYG2-3 BYS1-5, BYS1-4 BYS1-3	<ul style="list-style-type: none">• Innbo kan tegnes inn på bygningen, for hvitvaskings risiko, se "innbo".• Brann, lynnedslag og elektrisk fenomen• Naturulykke• Skade som skyldes ras på eller fra tak, snø- og istynge og snøpress.• Vann-/gass-/annen væskeskade og rørbrudd• Tyveri (jf. Strl. § 321) og skadeverk (jf. Strl. § 351) på forsikringsstedet• Andre plutselige og uforutsette skader enn de som er omhandlet av punktene over• Utleieforsikring - Skader og økonomisk tap ved privat utleie av helårsboliger med tre eller færre utleieforhold – se utleieforsikring• Bekjempelse av skadedyr og skade forårsaket av disse• Sopp og råte• Skade som følge av håndverkerfeil• Bygg under oppføring• Rettshjelp• Ansvar

Risikoen ved eiendomstransaksjoner for hvitvasking av penger (med mulig risk for terrorfinansiering) kan skje gjennom følgende:

- Kontant betaling, den mest åpenbare metoden for hvitvasking da bankinstitusjoner ikke er med på transaksjonen.
- Deler av kjøpesummen overføres direkte til selger, uten å gå veien om meglers klientkonto.
- Illegale penger brukes til oppussing av eiendom kjøpt for legale penger. Eiendommen kan selges for høyere pris.
- Selger og kjøper fastsetter eiendommens verdi over eller under reell markedsverdi og gjør opp differansen seg imellom.
- Lånebedrageri ved bruk av falske takstdokumenter, falske lønns slipper, falske leiekontrakter og lignende.
- Kjøper betaler med illegale penger, eksempelvis fra banker i andre land uten samme hvitvaskingsregler.
- Bruk av stråmenn, kompliserte selskapsstrukturer, utenlandske foretak.

Illustrasjon – Komplisert produkt med samlet lav risiko

(forts.)

Andre risikoer for hvitvasking og mulig terrorfinansiering for husforsikring

- Verdien av huset er overdrevet av kunde gjennom inntegning eller ved skadeoppgjør (falsk dokumentasjon).
- Huset er oppusset eller reparert med ulovlig arbeidskraft eller materialer kjøpt svart/på det svarte markedet.
- Uoffisiell/ulovlig utleie - krever leieinntekter for ulovlig leilighet/ubetalt leie.
- Byggeforsikring – bruker ulovlig arbeidskraft og/eller udokumentert byggematerialer.

For fast eiendom på generelt grunnlag kan du få dekket hele verdien av boligen ved totalskade, såkalt *fullverdiforsikring* ved skade. Er for eksempel boligen pusset opp for svarte penger og du dermed påkoster huset på ulovlig vis, huset deretter brenner ned og du mottar erstatning fra forsikringsselskapet ditt, har du fått hvitvasket hele beløpet pusset opp for. Det samme gjelder om boligen er kjøpt for en kunstig pris, der midlene som er gjort opp mellom kjøper/selger blir hvitvasket gjennom en fullverdidekning.

Illustrasjon – Middels komplisert produkt med lav risiko (Reise)

	PRODUKTNAVN	BA	Vilkår	Dekninger i hht. vilkår
1.	Helårs reiseforsikring, Enkeltreiseforsikring, Student i utlandet (reisedelen) og Avbestillingsforsikring	P	ERA2-8, ENK1-0, STR2-7 og AVB1-0	<p>Pakkeforsikring med dekningene</p> <ol style="list-style-type: none"> Avbestilling (gjelder kun for ferie/fritidsreiser. Ikke inkludert i Enkeltreiseforsikring) (eneste dekning i Avbestillingsforsikring) Forsinkelser (fors. transport og forsinket bagasje) Personlige eiendeler (forsikring for reisegods) Sykdom og ulykke på reisen Reiseulykke (engangsrest. ved død / med. invaliditet, og erstatning av behandlingskost. etter hjemkomst) Veterinærutgifter for kjæledyr Egenandel ved skade på leid kjøretøy (kun Helårs reiseforsikring og Student i utlandet) Evakuering Ansvarsforsikring Rettskjøpsforsikring
				<p>Helårs reiseforsikring, Student i utlandet og Avbestillingsforsikring gjelder for reiser i hele verden (Helårs reiseforsikring tilbys midlertidig med valgfri dekningsbegrensning til Norden, til en lavere pris).</p> <p>Enkeltreiseforsikring gjelder for reiser i Europa eller i hele verden.</p>

Risikoen for hvitvasking ved kjøp.

- Det foretas kredittsjekk av kundene ved kjøp av Helårs reiseforsikring.
- Enkeltreiseforsikring som kjøpes over nett, eller via kundesenteret med startdato om høyst X dager, må betales med kort eller via en direktebetalingstjeneste for å være gyldig. Iht. kredittopplysningsloven har vi ikke anledning til å foreta kredittsjekk i de nevnte tilfellene for korttidsforsikringer.
- Prisene på forsikringene er relativt lave, og det er ikke mulig å betale kontant. Tilbakebetaling av for mye innbetalt premie blir gjort automatisk til samme kontonummer som pengene kom fra, for beløp under X kroner. Beløp over X kroner blir håndtert manuelt av Q&S (UW) og utbetalt iht. retningslinjer beskrevet i Utbetalinger.

Illustrasjon – Middels komplisert produkt med lav risiko (forts.)

Risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering i forbindelse med erstatningskrav.

Det er en risiko for hvitvasking og terrorfinansiering i forbindelse med erstatningskrav. Hvitvasking kan skje ved konstruering av falske forsikringstilfeller, eller ved erstatning av varer som er kjøpt med illegalt inntjente midler. Utbetalt erstatning, for både reelle/konstruerte forsikringstilfeller, kan brukes til innkjøp av varer som kan benyttes i terrorvirksomhet.

Det foreligger vilkårsfestede dokumentasjonskrav for alle dekningene i alle forsikringene, som gjøres gjeldende i forbindelse med krav om erstatning. Dokumentasjonskravet vi stiller, øker i tråd med størrelsen på erstatningskravet, og omfatter blant annet

- sannsynliggjøring/ dokumentasjon på at forsikringstilfellet har inntruffet
- kvitteringer for
 - påløpte utgifter
 - forhåndsbetalte reisekostnader
 - skadede/tapte gjenstander
- legeattester, epikriser ol. i forbindelse med sykdom og ulykke
- at sikrede må ta vare på skadede gjenstander, og på forespørsel sende dem inn til oss
- leieavtaler ved krav om erstatning av egenandel for skadet leiebil

Illustrasjon – Middels komplisert produkt med lav risiko

(forts.)

- I de tilfeller vi unnlater å kreve at dokumentasjonen blir fremlagt, informerer vi om at kundene plikter å ta vare på all relevant dokumentasjon i 6 måneder.
- Det er vilkårsfestet at gjenstander som ikke er tolldeklart ved innførsel eller utførsel til/ fra Norge, iht. gjeldende lovbestemmelser, ikke er omfattet av forsikringen.
- Gjenstander som har høy omsetningsverdi, som klokker, smykker, perler, gull, sølv, edelstener og edelt metall, har en samlet erstatningsbegrensning på X kroner per skadetilfelle. Alle andre enkeltgjenstander har en erstatningsbegrensning på X kroner per skadetilfelle. Disse begrensningene er de samme for Standard og Super, og for familieforsikring og enkeltpersonforsikring.

Samlet sett, bidrar disse kontrollfunksjonene og erstatningsbegrensningene til å redusere risikoen, men den kan ikke elimineres helt.

På bakgrunn av overnevnte anses risikoen, for både hvitvasking og terrorfinansiering, i forbindelse med erstatningskrav for å være **lav»**

Illustrasjon – Enkelt produkt med svært lav risiko

	PRODUKTNAVN	BA	Vilkår	Dekninger iht. vilkår
8	Kritisk sykdom	P	KRS1-2	<ul style="list-style-type: none">• økonomisk førstehjelp dersom forsikrede får en av de 22 diagnosene forsikringen omfatter• psykologisk førstehjelp• tilgang til helsetelefonen• tilleggsdekning: utført som følge av kritisk sykdom

Forsikringen gir rett til erstatning dersom forsikrede får en av de 22 diagnosene som er opplistet i vilkårene.

Forsikringssummene går fra 250 000 til 1,5 millioner. Det er ikke adgang til å tegne forsikring på en annen person. Erstatningen går til forsikrede selv.

Risikoen for hvitvasking og/eller terrorfinansiering må anses **svært liten** da utbetalingen skjer til forsikrede selv og forutsetningen for utbetalingen er en beviselig inntruffet sykdom/diagnose etter tegning av forsikringen.

Øvrige elementer som vurderes i alle forretningsområdene

Kunder / kundegrupper:

- Offentlige rapporter
- Åpen informasjon / media
- Erfaring fra AML-/ CTF-arbeide og forsikringsvirksomhet
- Intern rapportering

Distribusjon / salgskanaler:

- Automatisert/ web, «Mine sider», manuell/ tradisjonell
- Tilknytningsform og avtaler
- Rutiner, prosesser, systemer, kontroller og opplæring

Geografi (kunder og egen)

- Hvor er kunden hjemmehørende og har virksomhet?
- I hvilke land gir det eksponering? Lovvalgsproblematikk
- Kontorstruktur inkl. rutiner, prosesser, kontroller og opplæring

Transaksjoner:

- Tilbakebetaling av premie og feilinnbetalinger
- Til hvem og hvilken konto
- Automatisert eller manuell
- Kontroller og beløpsgrenser

Skadebehandling:

- Automatisert/ web, «Mine sider», manuell/ tradisjonell
- Rutiner, prosesser, systemer, kontroller og opplæring
- Skadeoppgjør av eksterne samarbeidspartnere
- Partnerkontroll, dokumentasjonskrav, kontroll i enkeltsaker

Aktiv kartlegging forutsetter at man er oppdatert

Intelligence Summary

Covid-19 Impact On Insurance Fraud, Money Laundering & Terror Financing

FINANSTILSYNET

Erfaringer - Oppsummering

- Involvering av alle sentrale ledd i kundereisen sikrer at kartleggingen blir realistisk og derved «virksomhetsinnrettet».
- Bedret totalforståelse av selskapets hvitvaskingsrisiko når alle sentrale ledd er involvert.
- Sterkere eierskap på forretningsiden når AML- og CTF-prosesser kan innrettes etter og koordineres med divisjonenes øvrige prosesser, systemer, etc.
- Forbedret kvalitet år for år gjør divisjonene mer selvdrevne i AML-/ CTF-arbeidet.
- Gjensidig kompetanseoverføring og -heving om hvitvaskingsrisikoen - forretningsiden og staber.
- Bygge tilstrekkelig kompetanse i alle ledd i organisasjonen tar tid.
- Ressurskrevende for forretningsiden.
- «Tone at the top» er fundamentalt.

This document is and is intended to be a presentation of the subject matter addressed. Although the authors have undertaken all measures to ensure the correctness of the material, If P&C Insurance does not give any guarantee thereof. It shall not be applied to any specific circumstance, nor is it intended to be relied on as providing professional advice to any specific issue or situation.